

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR.
IX-1007 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Europos Sąjungos iniciatyvose ir teisės aktuose jau numatyta privalomų arba savanoriškų priemonių, kuriomis tam tikru mastu gerinami gaminių tvarumo aspektai. Konkrečiai, 2009 m. spalio 21 d. Ekologinio projektavimo direktyva [2009/125/EB](#) sėkmingai reglamentuoja energijos vartojimo efektyvumą ir kai kuriuos su energijos vartojimu susijusių gaminių žiediško aspekto.¹ Tačiau, siekiant iš esmės keisti dabartinius gamybos ir vartojimo elgsenos modelius bei sumažinti naujų elektros ir elektroninių įrenginių gamybą taip užtikrinant taršos prevenciją būtina imtis priemonių skatinančių vartotoją taisyti turimą ar naujai įsigytą daiktą, taip užtikrinant jo ilgaamžiškumą bei mažinant elektros ir elektroninės įrangos atliekas.

Šiandien įgyvendinama žiedinės ekonomikos politika sąlygoja poreikį skatinti gamintoją kurti tvaresnį ir ilgaamžiškesnį produktą bei skatinti vartotojo sąmoningumą įsigytus gaminius, ypač buitinę, garso ar vaizdo techniką, asmeninius kompiuterius, mobiliojo ryšio telefonus, naudoti ilgiau. Dėl to, skatinant tvaresnį vartojimą pabrėžiamas ne tik būtinumas užtikrinti minimalų naujų gaminių pardavimą, bet ir sutelkiamas dėmesys skatinti antrinę buitinę, garso ar vaizdo technikos, asmeninių kompiuterių, mobiliojo ryšio telefonų panaudojimą juos remontuojant ar atkuriant.

Taip pat Įstatymo projektu siekiama sudaryti paskatas perkant paslaugas šešėliui jautrioje srityje prašyti apskaitos dokumentų ir kartu taip sudaryti prielaidas didesniai gyventojų pajamų mokesčio surinkimo didinimui, siūlant papildomą gyventojų pajamų mokesčio lengvatą, t. y. galimybę susigrąžinti dalį sumokėto pajamų mokesčio pateikiant metinę pajamų deklaraciją už įsigytas paslaugas. Tokiu būdu būtų išlaikomas balansas tarp biudžeto pajamų netekimų dėl naujos lengvatos ir siekio sumažinti neapskaitomas pajamas bei tolesnio skatinimo gyventojus prisidėti prie individualios veiklos pajamų apmokestinimo nuo gauto pelno ir būtų prisidedama prie sąžiningesnės konkurencijos bei elektroninių atliekų prevencijos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorius ir rengėjas – Lietuvos Respublikos Seimo narys Lukas Savickas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 21 straipsnio 1 dalies 4 punktą apibrėžia atvejus kuomet nuolatinio Lietuvos gyventojo išlaidos gali būti sumažinamos dėl, pavyzdžiui, sumos sumokėtos už pastatų remonto darbus, lengvųjų automobilių remonto ar vaikų priežiūros paslaugas.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 28 straipsnis numato, kad ekologiniai ir ekonominiai valstybės interesai derinami taikant Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintą ekonominę aplinkos apsaugos mechanizmą, kurį sudaro mokesčiai už gamtos išteklių naudojimą, mokesčiai už aplinkos teršimą, kreditavimo reguliavimas, valstybės subsidijos, kainų politika, ekonominės sankcijos ir nuostolių kompensavimas bei kiti ekologiniai mokesčiai ir priemonės. Minėto įstatymo 29 straipsnis numato, kad mažaaatliekių technologijų diegimas, ekologiškos

¹ Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir Socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“. COM(2020) 98 final. Pasiekama iš: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098&from=EN>

produkcijos gamyba skatinami mažinant mokesčius, teikiant kreditavimo lengvatas bei valstybės subsidijas.

Šiuo atveju, GPMĮ įstatymo pakeitimas iš dalies įtvirtintų ekonominių aplinkos apsaugos mechanizmą, skatinantį antrinių buitinių įrenginių naudojimą bei prisidedant prie elektroninių atliekų prevencijos.

Šiuo metu teisės aktai nenumato galimybės nuolatiniam Lietuvos gyventojui patirtas išlaidas už buitines, garso ar vaizdo technikos, asmeninių kompiuterių, mobiliojo ryšio telefonų remonto paslaugas, įskaitant išlaidas detalėms, atimti iš pajamų per mokestinį laikotarpį.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad iš pajamų gali būti atimamos per mokestinį laikotarpį patirtos nuolatinio Lietuvos gyventojo išlaidos už buitines, garso ar vaizdo technikos, asmeninių kompiuterių, mobiliojo ryšio telefonų remonto paslaugas, įskaitant išlaidas detalėms. Šios naujos nuostatos skatins žaliosios ekonomikos tvarumo aspektą, nes gyventojai skatinami ne įsigyti naujus gaminius, o naudoti senus, taip padidinant savo grynąsias pajamas po deklaravimo. Bendra šių prietaisų remonto išlaidų suma negalės viršyti 2 000 eurų, t. y. suma, kuri nustatyta įvertinus galimas gyventojų patirti išlaidas prietaisų remonto paslaugoms, ir šią nuostatą taikyti ribotą laiką - apskaičiuojant ir deklaruojant 2022, 2023 ir 2024 metų mokestinių laikotarpių pajamas.

Taip pat Įstatymo projekto nuostatos prisidės prie Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarime Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ įtvirtinto tikslo siekti, kad Lietuva taptų klimatui neutralia šalimi, įgyvendinimo.

Europos Sąjunga reguliuoja elektroninių atliekų problemą, įdiegdama ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą, numatytus Ekologinio projektavimo direktyvos pakeitimuose, dėl kurių susitarta 2019 m. spalio mėn. ir kurie įsigalios 2021 m. balandžio mėn., ir vykdydama Žiedinės ekonomikos veiksmų planą, kuris buvo paskelbtas 2020 m. kovo mėn.

Įstatymo projekto nuostatos taip pat prisidės prie individualios veiklos pajamų apmokestinimo nuo gauto pelno skatinimo ir prie sąžiningesnės konkurencijos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Priešingai, skatinamas gyventojų sąmoningumas ir tvarus vartojimas, įgyvendinami Europos Sąjungos žiedinės ekonomikos politikos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje įtvirtinti Lietuvos, kaip klimatui neutralios šalies, tikslai.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Nenumatoma neigiama įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai. Tikimasi, kad sumažinus mokestinę naštą gyventojai bus papildomai motyvuoti deklaruoti savo pajamas, taip skatinant remonto paslaugas teikiančias įmones ar asmenis teikiant oficialias paslaugas, mažinant šešėlinį verslą srityje. Taip pat, skatinant ilgesnį buitines, garso ar vaizdo technikos, asmeninių kompiuterių, mobiliojo ryšio telefonų naudojimą, tikėtina mažinama tarša bei (ne)teisėtas šių atliekų šalinimas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projektas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Priešingai, tikėtina, kad projektas paskatins buitines, garso ar vaizdo technikos, asmeninių kompiuterių, mobiliojo ryšio telefonų remonto veiklą plėtrą Lietuvoje.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:
Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus iki įstatymo įsigaliojimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje numatoma, kad „Bendra atimamų išlaidų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, suma negali viršyti 25 procentų apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomi šio Įstatymo 6 straipsnio 1, 1¹ ir 1² dalyse nustatyti pajamų mokesčio tarifai, sumos, apskaičiuotos šio Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, atėmus šio Įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nurodytas sumas. Šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 2¹ punktuose nurodytų išlaidų suma bet kokių atveju negali viršyti 1 500 eurų, o šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytų išlaidų suma – 2 000 eurų.“ Taigi, šios sumos išlieka nepakitusios lyginant su praėjusiais metais, todėl papildomų lėšų įstatymui įgyvendinti neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:
Nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis:

„Pajamos“, „gyventojo patirtos išlaidos“, „taisymas“, „remontas“, „techninė priežiūra ir remonto paslaugos“, „ekologinė ekonomika“, „žalioji Europa“, „aplinkos politika“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:
Nėra.

